7. 1. 2002

ID: 15584

Porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem

Pro vymezení rozsahu hypotézy v případě ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce je významné, poškodí-li zaměstnanec svým jednáním zákazníka svého zaměstnavatele.

Pro vymezení rozsahu hypotézy v případě ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce je významné, poškodí-li zaměstnanec svým jednáním zákazníka svého zaměstnavatele.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 14.12.2001, sp.zn. 21 Cdo 19/2001)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J. M., zastoupené advokátkou, proti žalovanému F. M., zastoupenému advokátem, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp. zn. 6 C 164/98, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 25. července 2000, č.j. 16 Co 253/2000-108, takto:

Rozsudek krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Dopisem ze dne 27. 4. 1998 žalovaný sdělil žalobkyni, že s ní „ve smyslu ust. § 53 odst. 1 písm. b) zákoníku práce“ zrušuje okamžitě pracovní poměr, založený pracovní smlouvou ze dne 6. 5. 1996. Důvod k tomuto opatření spatřoval v tom, že vyúčtovala a převzala od paní P. částku 6.876,10 Kč za „akci uskutečněnou dne 14. 3. 1998“, aniž tuto částku odevzdala žalovanému, a v tom, že této zákaznici v nesprávné výši účtovala ceny a množství konzumovaných nápojů.

Žalobkyně se domáhala (žalobou změněnou se souhlasem soudu prvního stupně), aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni žalovaným dopisem z 27. 4. 1998 je neplatné a že pracovní poměr dále trvá. Žalobu odůvodnila zejména tím, že žalovanému vyúčtování za oslavu narozenin A. P., jež se konala dne 14. 3. 1998 ve F. baru v H., nepřísluší. Vyúčtování nápojů provedla hned 16. 3. 1998 a žalovanému též odevzdala a vyúčtování za spotřebované jídlo mu nenáleželo, neboť je hradila „ve vlastní režii“.

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 25. 9. 1998, č. j. 6 C 164/98 - 22, žalobu zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na nákladech řízení 3.450,- Kč k rukám advokáta. Po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobkyně se nejprve žalobou ze dne 10. 6. 1998 domáhala určení, že „výpověď“ daná přípisem ze dne 27. 4. 1998 je neplatná a teprve přípisem ze dne 8. 7. 1998 „upřesnila petit“ tak, aby bylo určeno, že „okamžité zrušení pracovního poměru“ je neplatné. Vzhledem k tomu, že žalobkyně převzala okamžité zrušení pracovního poměru dne 27. 4. 1998 a neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru se domáhala teprve „upřesněným petitem“ ze dne 8. 7. 1998, byla, s ohledem na ustanovení § 64 zákoníku práce, žaloba podána

opožděně a nárok zanikl. Zabývaje se však přesto důvodností žaloby, dovodil, že žalobkyně pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem porušila. Vycházel přitom z toho, že, tvrdí-li žalobkyně, že zkonzumované alkoholické a nealkoholické nápoje za oslavu dne 14. 3. 1998 vyúčtovala žalovanému dne 16. 3. 1998, přičemž svědkyni P. náklady oslavy vyúčtovala teprve dne 20. 3. 1998, nemohla být částka za alkoholické a nealkoholické nápoje ve výši 2.715,50 Kč započítána v tržbě již dne 16. 3. 1998.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 25. 1. 1999, č. j. 16 Co 436/98-37, rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Vytknul soudu prvního stupně nesprávný závěr o tom, kdy uplatnila žalobkyně u soudu žalobou neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998. Podle přesvědčení odvolacího soudu žalobu ze dne 10. 6. 1998 je třeba posoudit podle jejího obsahu ve smyslu ustanovení § 41 odst. 2 o.s.ř. I když jsou v žalobě nepřesnosti, je zřejmé, že žalobkyně se žalobou ze dne 10. 6. 1998 domáhala určení neplatnosti skončení pracovního poměru učiněného okamžitým zrušením ze dne 27. 4. 1998. Nepřesnost spočívající v tom, že původně se domáhala určení neplatnosti výpovědi ze dne 27. 4. 1998, opravila žalobkyně podáním došlým soudu dne 8. 7. 1998 a ve světle těchto skutečností je třeba již žalobu ze dne 10. 6. 1998 považovat za žalobu na určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998. Ve věci samé vytknul dále soudu prvního stupně, že se nevypořádal s tvrzením žalobkyně, že žalovanému žádné vyúčtování za oslavy pořádané pro paní P. dne 14. 3. 1998 nenáleží. Protože nebylo sporné, že částka 6.876,10 Kč, kterou žalovaný po žalobkyni žádá, zahrnuje kromě nápojů i náklady za květiny a jídlo, musí být objasněno, jaká dohoda vlastně mezi žalobkyní, žalovaným a paní P. byla uzavřena stran oslavy jejích narozenin dne 14. 3. 1998. Blíže objasnit také uložil soudu prvního stupně okolnosti účtování zkonzumované kávy, smetany do kávy a ginu.

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 12. 4. 1999, č.j. 6 C 164/98-51, řízení, aby bylo určeno, že pracovní poměr žalobkyně u žalovaného trvá i nadále, zastavil, žalobu na určení, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni žalovaným přípisem z 27. 4. 1998 je neplatné, zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na nákladech řízení 13.300,- Kč k rukám advokáta. Po doplnění dokazování dle pokynů odvolacího soudu konstatoval, že žaloba byla podána včas, a dovodil, že se žalobkyně jednáními uvedenými v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998 dopustila hrubého porušení pracovních povinností. Vycházel přitom z toho, že porušení pracovní kázně nelze spatřovat ve skutečnosti, že žalobkyně neodevzdala tržbu ve výši 6.876,10 Kč za oslavu paní P. dne 14. 3. 1998 (tržba za dobu od 9. do 15. 3. 1998 byla žalovanému předána v naprostém pořádku a na provozovně nevznikl schodek), že však žalobkyně nesprávně účtovala paní P. konzumaci kávy, smetánky do kávy a ginu. Toto jednání žalobkyně soud považoval za hrubé porušení pracovních povinností zejména s ohledem na skutečnost, že žalobkyně vyúčtování prováděla až dne 20. 3. 1998 a měla tedy možnost učinit je v klidu, zkontrolovat a porovnat ceny.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 11. 10. 1999, č.j. 16 Co 334/99-68, rozsudek soudu prvního stupně v napadané části „v odstavcích II. a III. výroku“ (tj. ve výroku, jímž bylo rozhodnuto o žalobě na určení, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni žalovaným přípisem ze dne 27. 4. 1998 je neplatné, a ve výroku o nákladech řízení) zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Vytknul soudu prvního stupně, že při hodnocení intenzity porušení pracovní kázně žalobkyní nezohlednil dobu a situaci, v níž došlo k porušení pracovní kázně, a obecnější okolnosti daný případ provázející. Připomněl, že je nutno přihlédnout ke skutečnosti, že oslava narozenin paní P. měla výrazně privátní charakter (nešlo o běžný provoz baru), že žalobkyně i žalovaný byli na této oslavě „v jistém smyslu“ také hosty, že po skončení a zúčtování oslavy si paní P. u žalovaného na nic nestěžovala, že žalovaný sám paní P. s odstupem několika týdnů o zúčtování požádal, aniž vlastně vysvětlil z jakého důvodu, že alkoholické i

nealkoholické nápoje byly prokazatelně zahrnuty do tržby předané 15. či 16. 3. 1998 a vynaložení zbývajících nákladů na jídlo a květiny žalovaný neprokázal, že vše se odehrálo v době, kdy žalovaný předložil žalobkyni dohodu o rozvázání pracovního poměru, kterou odmítla podepsat, a že ze strany žalovaného jí na to bylo sděleno, že nějaký důvod ke skončení pracovního poměru bude nalezen. Uložil soudu prvního stupně „ve světle shora zmíněných okolností“ se znovu zabývat vyhodnocením intenzity porušení pracovní kázně.

Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 16. 2. 2000, č.j. 6 C 164/98-86, žalobu, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni žalovaným přípisem ze dne 27. 4. 1998 je neplatné, zamítl a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na nákladech řízení 15.450,- Kč k rukám advokáta. Protože „ani po opakovaných výpovědích účastníků a svědkyně P. se nepodařilo odstranit rozpory v tvrzení mezi účastníky, zda žalobkyně měla veškeré suroviny pro oslavu paní P. hradit z peněz baru F., či ze svých prostředků“, dospěl k závěru, že první ze skutků vytýkaný v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998, spočívající v neodvedení tržby ve výši 6.876,10 Kč, nemůže být důvodem pro okamžité zrušení pracovního poměru s žalobkyní. Ohledně nesprávného účtování konzumovaných nápojů (druhý skutek uvedený v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998) měl soud prvního stupně za „jednoznačně prokázáno“, že žalobkyně nesprávně provedla vyúčtování za oslavu paní P., a to v položkách nescafé, smetana do kávy, káva a gin, nejméně v hodnotě 444,- Kč. Toto jednání žalobkyně shledal jako hrubé porušení pracovních povinností právě s ohledem na skutečnost, že žalobkyně prováděla vyúčtování oslavy, jež se konala 14. 3. 1998, až dne 20. 3. 1998 a měla tedy možnost v klidu toto vyúčtování provést, zkontrolovat si a porovnat ceny. Přihlédl rovněž ke skutečnosti, že žalovaný nabízel žalobkyni ukončení pracovního poměru dohodou, kterou odmítla žalobkyně podepsat, že žalobkyně nebyla hostem na oslavě svědkyně P. dne 14. 3. 1998, a neshledal podstatným, z jakého důvodu žalovaný kontroloval vyúčtování oslav paní P., když „toto bylo jeho právem“.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 25. 7. 2000, č.j. 16 Co 253/2000-108, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že určil, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni přípisem žalovaného ze dne 27. 4. 1998 je neplatné, a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na nákladech řízení před soudy obou stupňů 8.921,- Kč k rukám advokátky. Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že žalovaný neprokázal, že žalobkyně měla uhradit veškeré náklady za oslavu narozenin paní P. z prostředků baru F., a že proto nemůže bez příčiny dovozovat, že se tak stalo a že žalobkyně je povinna odevzdat vyúčtování této oslavy žalovanému, a že žalobkyně nesprávně účtovala kávu, nescafé a smetanu do kávy, v celkové částce 220,- Kč (žalobkyně svůj omyl v rozdílných cenách u nescafé a smetany připouští, rozdíl ve váze kávy nedokázala přijatelně vysvětlit). Na rozdíl od soudu prvního stupně však neshledal, že by se žalobkyně dopustila nesprávnosti ve vyúčtování ginu. Podle jeho přesvědčení žalobkyně zcela jednoznačně dokázala uvést, v čem je rozdíl v účtovaném ginu (alkohol, který jí byl hosty oslavy objednán, nepila a nalila jej zpět do lahve), a nebyl žádný důvod, aby toto své počínání oznamovala žalovanému. Nevypitý alkohol navíc nepředstavoval pro žalovaného ztrátu, nýbrž šlo o spropitné pro žalobkyni, v pohostinské praxi obvyklé. V účtování ginu tudíž nelze podle odvolacího soudu spatřovat porušení pracovní kázně žalobkyní. Při hodnocení intenzity porušení pracovní kázně žalobkyní nelze podle odvolacího soudu nevidět, že v řízení nebylo jednoznačně prokázáno, kdy došlo ke změně cen nescafé a smetany do kávy, a sama cena, jež byla účtována chybně, je vzhledem k ceně celé oslavy zanedbatelná. Přihlédl též k okolnostem, za nichž došlo ke skončení pracovního poměru žalobkyně, a vytknul soudu prvního stupně, že nepřiložil správný význam nabídce dohody o rozvázání pracovního poměru ze strany žalovaného žalobkyni v souvislosti s uzavřením baru F. (nabídka těsně předcházela okamžitému zrušení pracovního poměru) ani tomu, že si paní P. na nesrovnalosti v účtu nestěžovala, že žalovanému v tržbě nic nechybělo a že schodek vyčíslen nebyl. Proto podle názoru odvolacího soudu nelze v porušení pracovní kázně žalobkyní, spočívajícím toliko v nesprávném vyúčtování kávy, nescafé a smetany do kávy, spatřovat porušení pracovní kázně v takové intenzitě, jakou má na mysli

ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce.

V dovolání proti rozsudku odvolacího soudu žalovaný namítá, že odvolací soud nesprávně posoudil skutečnost, že žalobkyně se nejprve domáhala určení neplatnosti výpovědi ze dne 27. 4. 1998 a teprve při jednání dne 9. 9. 1998 provedla změnu žaloby tak, že se domáhala určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru. Šlo proto o změnu návrhu a ne o odstraňování vady podání. Podle názoru dovolatele „jestliže soud změnu žaloby připustí, nemůže dále jednat o návrhu původním, ale toliko o návrhu změněném"; rozsudek odvolacího soudu je tak postižen vadou uvedenou v ustanovení § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadou, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolatel je dále přesvědčen, že zajištění oslav paní P. dne 14. 3. 1998 bylo povinností žalobkyně vyplývající z titulu jejího pracovního zařazení a zaměstnání, a proto byla také povinna provést vyúčtování této oslavy žalovanému. Nesouhlasí ani se závěrem odvolacího soudu, že vyúčtováním ginu nedošlo k poškození paní P. ani žalovaného. Domnívá se dále, že jednání žalobkyně je nutno hodnotit jako porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem, zejména vzhledem k tomu, že vyúčtování akce paní P. prováděla až dne 20. 3. 1998 a měla tedy dostatek času na zjištění svých omylů při účtování. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně navrhla, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl, neboť podle jejího názoru odvolací soud správně vyhodnotil jednání žalobkyně jako porušení pracovní kázně, nikoli však zvlášť hrubým způsobem.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) věc projednal podle Občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000 - dále jen „o.s.ř." (srov. Část dvanáctou, Hlavu I, bod 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony) a po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že dovolání je podle ustanovení § 238 odst. 1 písm. a) o.s.ř. přípustné, přezkoumal věc bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Dovolatel v první řadě namítá nesprávnost postupu odvolacího soudu v tom, že jednal o původní žalobě podané dne 10. 6. 1998, ačkoli teprve podáním ze dne 8. 7. 1998 a svým projevem při jednání dne 9. 9. 1998 se žalobkyně domáhala určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998. V takovém postupu soudu spatřuje vadu „uvedenou v ust. § 237 odst. 1 o.s.ř. nebo jinou vadu, která měla za následek nesprávné rozhodnutí ve věci".

Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. e) o.s.ř. dovolání je přípustné [a ve smyslu ustanovení § 241 odst. 3 písm. a) o.s.ř. též důvodné] proti rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže nebyl podán návrh na zahájení řízení, ačkoli podle zákona ho bylo třeba.

Vada řízení podle citovaného ustanovení spočívá tedy v tom, že soud ve věci jednal bez toho, že by byla podána žaloba (návrh na zahájení řízení), ačkoli v této věci podle zákona nebylo možno řízení zahájit bez návrhu. O takový případ však v posuzované věci nejde. Jak vyplývá z obsahu spisu i z tvrzení dovolatele, řízení bylo zahájeno žalobou ze dne 10. 6. 1998, kterou se žalobkyně domáhala vydání rozsudku, kterým by bylo určeno, že „výpověď daná žalobkyni přípisem ze dne 27. 4. 1998 je neplatná". Podáním ze dne 8. 7. 1998 žalobkyně sdělila, že „upřesňuje" žalobu tak, že se určuje, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobkyni žalovaným přípisem z 27. 4. 1998 je neplatné. Již z uvedeného je zřejmé, že v projednávané věci bylo řízení zahájeno na základě žaloby, která byla ohledně předmětu, o němž bylo řízení vedeno, skutečně podána. Okolnost, zda podáním ze dne 8. 7. 1998 byla podána samostatná nová žaloba nebo zda se jednalo pouze o „upřesnění původně podané

žaloby, na existenci vady podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. e) o.s.ř. nemá vliv, neboť, jak výše uvedeno, žaloba na zahájení řízení, v němž bylo napadeným rozsudkem rozhodnuto, podána byla.

Správný byl také postup soudů, jestliže podání žalobkyně ze dne 8. 7. 1998 v souladu s jeho označením považovaly pouze za „upřesnění“ žaloby. Jak totiž plyne již ze žaloby ze dne 10. 6. 1998 označené „o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru“ i z jejího obsahu („dne 27. 4. 1998 mě žalovaný přinesl k podpisu okamžité zrušení pracovního poměru“), žalobkyně se domáhala určení neplatnosti rozvazovacího úkonu, který učinil žalovaný dne 27. 4. 1998. Jestliže v návrhu petitu v žalobě obsaženého uvedla, že se domáhá určení neplatnosti „výpovědi dané žalobkyni přípisem ze 27. 4. 1998“, jednalo se toliko o rozpor mezi skutkovým vylíčením obsaženým v žalobě a petitem v žalobě uvedeným. Tuto nesrovnalost však žalobkyně (i bez součinnosti soudu podle ustanovení § 43 odst. 1 o.s.ř.) sama odstranila podáním ze dne 8. 7. 1998. Správně tedy soudy nadále jednaly o původní žalobě v obsahu, jenž vyplýval z podání ze dne 8. 7. 1998, kterým byla dosavadní nepřesnost v žalobě odstraněna.

Dovolatel dále namítá, že odvolací soud nesprávně dospěl k závěru, že žalobkyně neměla odevzdat vyúčtování oslavy paní P. žalovanému a že nepoškodila žalovaného ani paní P. při účtování za zkonzumovaný gin.

Podle ustanovení § 241 odst. 3 písm. c) o.s.ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Za skutkové zjištění, které nemá oporu v provedeném dokazování, je třeba ve smyslu citovaného ustanovení rozumět výsledek hodnocení důkazů soudem, který neodpovídá postupu vyplývajícímu z ustanovení § 132 o.s.ř., protože soud vzal v úvahu skutečnosti, které z provedených důkazů nebo přednesů účastníků nevyplynuly ani jinak nevyšly za řízení najevo, protože soud pominul rozhodné skutečnosti, které byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, nebo protože v hodnocení důkazů, popř. poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků nebo které vyšly najevo jinak, z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti, je logický rozpor, nebo jestliže hodnocení důkazů odporuje ustanovením § 133 až § 135 o.s.ř. Skutkové zjištění nemá oporu v provedeném dokazování v podstatné části tehdy, týká-li se skutečností, které byly významné pro posouzení věci z hlediska hmotného práva.

Dovolacím důvodem podle ustanovení § 241 odst.3 písm. c) o.s.ř. lze napadnout výsledek činnosti soudu při hodnocení důkazů, na jehož nesprávnost lze usuzovat - jak vyplývá ze zásady volného hodnocení důkazů - jen ze způsobu, jak k němu soud dospěl. Nelze-li soudu v tomto směru vytknout žádné pochybení, není možné ani polemizovat s jeho skutkovými závěry (např. namítat, že soud měl uvěřit jinému svědkovi, že některý důkaz není ve skutečnosti pro skutkové zjištění důležitý apod.). Znamená to, že hodnocení důkazů, a tedy ani skutkové zjištění jako jeho výsledek, z jiných než z výše uvedených důvodů nelze dovoláním úspěšně napadnout.

Závěr o tom, že žalovaný neprokázal, že žalobkyně měla uhradit veškeré náklady na oslavu narozenin paní P. z prostředků baru F. a že je povinna odevzdat vyúčtování oslavy žalovanému, odvolací soud učinil – jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku – z výsledků dokazování (zejména z výpovědí žalobkyně, žalovaného a svědkyně P.), které zhodnotil způsobem vyplývajícím z ustanovení § 132 o.s.ř. Protože ostatní důkazy v tomto směru nepřinesly pro rozhodnutí věci podstatné poznatky, má uvedené skutkové zjištění oporu v provedeném dokazování; z odůvodnění napadeného rozsudku a z obsahu spisu je zřejmé, že odvolací soud pro uvedené zjištění vzal v úvahu jen skutečnosti, které vyplynuly z provedených důkazů a přednesů účastníků, že žádné skutečnosti, které v tomto směru byly provedenými důkazy prokázány nebo vyšly za řízení najevo, a které byly současně významné pro věc nepominul a že v jeho hodnocení důkazů a poznatků, které vyplynuly z přednesů účastníků, není

z hlediska závažnosti (důležitosti), zákonnosti, pravdivosti, event. věrohodnosti, logický rozpor. Namítá-li dovolatel, že „zajištění akce paní P. bylo povinností žalobkyně vyplývající z titulu jejího pracovního zařazení a zaměstnání“ a že povinností žalobkyně je přitom „přijaté tržby vůči žalobci řádně vyúčtovat a odvést“, a předestírá-li vlastní hodnocení důkazů a z těchto důkazů činí jiné skutkové závěry než odvolací soud, napadá tak hodnocení důkazů soudem, které samo o sobě – jak uvedeno výše – není způsobilým dovolacím důvodem.

V dopise ze dne 27. 4. 1998 žalovaný žalobkyni vytýká mimo jiné také to, že „v nesprávné výši účtovala ceny a množství konzumovaných nápojů nescafé, káva, smetánka, gin, atd.)“.

Soud prvního stupně při zkoumání, zda i toto jednání žalobkyně představovalo porušení pracovní kázně, dospěl - jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku - ke skutkovému závěru, že žalobkyně nesprávně provedla vyúčtování za oslavu paní P., a to v položkách nescafé, smetana do kávy, káva a gin, nejméně v hodnotě 444,- Kč (vycházel přitom zejména z výpovědi žalobkyně, žalovaného a svědků A. P. a R. H.). Odvolací soud naproti tomu ze skutkového hlediska dovodil, že žalobkyně nesprávně účtovala kávu, nescafé a smetanu do kávy, v celkové částce 220,- Kč, neshledal však, že by se žalobkyně dopustila nesprávnosti ve vyúčtování ginu. Podle jeho přesvědčení žalobkyně zcela jednoznačně dokázala uvést, v čem je rozdíl v účtovaném ginu (alkohol, který jí byl hosty oslavy objednán, nepila a nalila jej zpět do lahve).

Závěr odvolacího soudu o tom, že se žalobkyně nedopustila nesprávnosti ve vyúčtování ginu, představuje skutkové zjištění soudu. Jedná se o výsledek dokazování (hodnocení důkazů), při němž soud hodnotí důkazy podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy ve vzájemné souvislosti, a přihlíží přitom pečlivě ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci (srov. § 132 o.s.ř.).

Odvolací soud není vázán skutkovým stavem, jak jej zjistil soud prvního stupně (§ 213 odst. 1 o.s.ř.), a může opakovat dokazování nebo je i doplnit, nejde-li o rozsáhlejší doplnění a lze-li je provést bez průtahů (§ 213 odst. 2, věta první o.s.ř.). Pokud tak učiní, pak i pro řízení před ním platí přiměřeně ustanovení o řízení před soudem prvního stupně (§ 211 o.s.ř.); z toho plyne, že i v řízení před odvolacím soudem má být provedeno dokazování při jednání a účastníci mají právo se vyjádřit ke všem důkazům, a to bez ohledu, zda byly provedeny procesním soudem, dožádaným soudem nebo prostřednictvím soudu prvního stupně. Zásada, že odvolací soud není vázán skutkovým stavem zjištěným soudem prvního stupně, neznamená (zejména s přihlédnutím k zásadám přímosti a ústnosti), že by se odvolací soud mohl bez dalšího odchýlit od skutkového zjištění soudu prvního stupně, zejména pokud bylo čerpáno z výpovědí, popř. přednesů účastníků řízení a svědků. V takovém případě je třeba, aby odvolací soud opakoval důkazy, které byly provedeny soudem prvního stupně, neboť při hodnocení důkazů spolupůsobí kromě věcného obsahu výpovědi, který je zachycen, a to často nepříliš výstižně, obsahem protokolu, i další skutečnosti, které v protokole zachyceny být nemohou (např. přesvědčivost vystoupení vypovídající osoby, plynulost a jistota výpovědi, ochota vypovídat přesně na dané otázky apod.).

Jestliže odvolací soud měl pochybnosti o správnosti skutkového závěru soudu prvního stupně o tom, zda žalobkyně porušila pracovní kázeň svým jednám dne 27. 4. 1998 také tím, že nesprávně provedla vyúčtování konzumace ginu, měl zopakovat důkazy, ze kterých soud prvního stupně vycházel (zejména výslech žalobkyně, žalovaného a svědků A. P. a R. H., když zejména výpovědi žalobkyně se dovolává), popřípadě provést objasnění rozhodných skutečností dalšími důkazy. Odvolací soud to však - jak plyne z obsahu protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 17. 7. 2000- neučinil (pouze „přečetl rozsudek Okr. soudu z č.l. 86-96 a probral podstatný obsah spisu od č.l. 1-95 a založené přílohy“). Jeho závěr o tom, že se žalobkyně nedopustila nesprávnosti ve vyúčtování ginu, neboť zcela jednoznačně dokázala uvést, v čem je rozdíl v účtovaném ginu (alkohol, který jí byl hosty

oslavy objednán, nepila a nalila jej zpět do lahve), tedy, že se nestal jeden ze skutků vymezených v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998, nelze proto považovat za podložený. Uvedený závěr pak představuje od soudu prvního stupně odlišný (jiný) skutkový závěr o tom, zda a v jakém rozsahu žalobkyně vůbec jednáním uvedeným v dopise žalovaného ze dne 27. 4. 1998 porušila pracovní kázeň.

Protože odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně podle ustanovení § 220 odst. 2 o.s.ř., ačkoli ve skutečnosti dospěl k odlišnému (jinému) skutkovému zjištění než soud prvního stupně (aniž dokazování provedené před soudem prvního stupně zopakoval nebo doplnil), a protože jeho skutkový závěr byl učiněn v rozporu s ustanoveními § 122, § 132, § 211 a § 213 o.s.ř., trpí řízení před odvolacím soudem vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Souhlasit lze s dovolatelem v tom, že odvolací soud nepostupoval správně při hodnocení stupně intenzity porušení pracovní kázně jednáním žalobkyně, jež jí bylo vytknuto v okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 27. 4. 1998.

Podle ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může okamžitě zrušit pracovní poměr jen výjimečně, a to pouze tehdy, poruší-li zaměstnanec pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem.

Ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, t.j. k právním normám, jejichž hypotéza není stanovena přímo právním předpisem a které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu možností.

Pro posouzení, zda zaměstnanec porušil pracovní kázeň méně závažně, závažně nebo zvlášť hrubým způsobem, zákon nestanoví, z jakých hledisek má soud vycházet. V zákoníku práce ani v ostatních pracovněprávních předpisech nejsou pojmy \"méně závažné porušení pracovní kázně\", \"závažné porušení pracovní kázně\" a \"porušení pracovní kázně zvlášť hrubým způsobem\" definovány, přičemž na jejich vymezení závisí možnost a rozsah postihu zaměstnance za porušení pracovní kázně. Vymezení hypotézy právní normy tedy závisí v každém konkrétním případě na úvaze soudu; soud může přihlédnout při zkoumání intenzity porušení pracovní kázně k osobě zaměstnance, k funkci, kterou zastává, k jeho dosavadnímu postoji k plnění pracovních úkolů, k době a situaci, v níž došlo k porušení pracovní kázně, k míře zavinění zaměstnance, ke způsobu a intenzitě porušení konkrétních povinností zaměstnance, k důsledkům porušení pracovní kázně pro zaměstnavatele, k tomu, zda svým jednáním zaměstnanec způsobil zaměstnavateli škodu, apod. Zákon zde ponechává soudu širokou možnost uvážení, aby rozhodnutí o platnosti rozvázání pracovního poměru okamžitým zrušením nebo výpovědí odpovídalo tomu, zda po zaměstnavateli lze spravedlivě požadovat, aby pracovní poměr zaměstnance u něj nadále pokračoval.

Při zkoumání, zda žalobkyně jednáním uvedeným v dopise ze dne 27. 4. 1998, v němž odvolací soud spatřoval porušení pracovní kázně („nesprávně účtovala kávu, nescafé a smetanu do kávy v celkové částce 220,- Kč“), porušila pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem, odvolací soud – jak vyplývá z odůvodnění jeho rozsudku – přihlížel zejména k tomu, že v řízení nebylo jednoznačně prokázáno, kdy ke změně cen nescafé a smetany do kávy došlo, k tomu, že nebyl prokázán úmysl žalobkyně poškodit paní P., že částka, která byla paní P. účtována chybně je v ceně celé oslavy zanedbatelná, že si paní P. na nesrovnalosti v účtu nestěžovala, že žalovanému v tržbě nic nechybělo, schodek nebyl vyčíslen, a že nabídka na skončení pracovního poměru dohodou ze strany žalovaného byla žalobkyni učiněna těsně před okamžitým zrušením pracovního poměru. Z hlediska požadavků vymezení rozsahu hypotézy právní normy, jak v posuzované věci vyplývá z ustanovení § 53 odst. 1 písm. b) zák. práce (tedy pro právní závěr, zda žalobkyně porušila pracovní kázeň zvlášť hrubým způsobem), nelze úvahu

odvolacího soudu vzhledem k okolnostem případu považovat za dostatečnou. Odhlédajíc od toho, že skutkový závěr o tom, zda a v jakém rozsahu žalobkyně vůbec jednáním uvedeným v dopise žalovaného ze dne 27. 4. 1998 porušila pracovní kázeň, neučinil odvolací soud korektně, kladl při hodnocení stupně porušení pracovní kázně nedostatečný důraz na skutečnost, že žalobkyně svým jednáním poškodila zákazníka svého zaměstnavatele. Přitom vztah zaměstnavatele a zaměstnance tam, kde zaměstnanec nakládá s finančními prostředky zaměstnavatele (i ve vztahu k zákazníkovi), stojí na důvěře mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, neboť bez takové dostatečné důvěry by nemohl takovouto prací nikoho zaměstnávat, a navíc nesprávné jednání zaměstnance vůči zákazníkovi je posuzováno jako nevhodné jednání zaměstnavatele a jako jeho přímé poškozování zákazníka. Toto hledisko při stanovení hypotézy, v projednávaném případě velmi významné, odvolací soud nezohlednil, a proto, jak výše uvedeno, nelze vymezení hypotézy odvolacím soudem považovat za úplné.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 1 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil, a věc vrátil Krajskému soudu v Ostravě k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věta druhá o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci soud rozhodne nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 věta druhá a třetí o.s.ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 14. prosince 2001

JUDr. Mojmír Putna, v. r.
předseda senátu

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Náhrada škody zaměstnancem
- Plat
- Doručování
- Pracovní smlouva
- Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
- Konzumace alkoholu na pracovišti (exkluzivně pro předplatitele)
- Překvapivé skutkové posouzení
- Pracovněprávní vztahy (exkluzivně pro předplatitele)
- Náhrada za ztrátu na výdělku (exkluzivně pro předplatitele)
- Pracovní poměr (exkluzivně pro předplatitele)
- Mzda (exkluzivně pro předplatitele)